

Ukraińskie kozackie państwo

Dzięki zwycięstwom hetmana Bohdana Chmielnickiego powstało ukraińskie, kozackie państwo. Struktura i organizacja państwa miała charakter wojskowy. Prawo i zwyczaje pochodziły z Zaporoskiej Siczy. Na początku całe państwo nazywano **Zaporoskim Wojskiem**. Taka nazwa trwała krótko. Zaczęto używać nazwę **Ukraina**. Ta nazwa już była używana na przydnieprowskich terenach. Tą nazwą posługiwał się kozacki rząd, ale nie było jeszcze pełnej konsekwencji w jej używaniu i nie miała ona statusu prawnego. Kozackie latopisy używały nazw : **kozacko-ruskie państwo** albo **ukraino-kozackie państwo**. Kozacy używali zwrotu „**ukraiński naród**”.

Oznaczenia, insygnia i symbole państwowości nazywano **klejnotami**. Do nich należała hetmańska buława, pieczęć, chorągwie, bębny i trąby. Były one przechowywane z wielkim szacunkiem i powagą.

Herb kozackiego państwa to kozak w kontuszu, podpasany szerokim pasem, z szablą przy lewym boku, w czapce, lewa ręka podtrzymuje rusznicę opartą na lewym barku a prawa ręka oparta o prawy bok. Ten herb był przedstawiony na jednej z kozackich chorągwi i na państwowej pieczęci.

Najwyższym organem państwowym była **Wojskowa Rada**, często nazywaną **Generalną Radą**. Ta rada z czasem straciła swoją moc. O wszystkim decydował hetman ze swoją starszyzną. Radę Generalną zwoływano tylko czas od czasu, kiedy trzeba było sankcjonować decyzje hetmana i starszyzny. Taki formalny charakter miała **perejasławska rada** z 1654 r. , na której podpisano sojusz z moskowszczyzną (jeszcze nie istnieje nazwa Rosja). Wszystkie punkty ugody ułożył hetman ze starszyzną a zebrani na radzie przedstawiciele wojska, bez dyskusji przyjęli je do wiadomości. Większy głos miała rada przy wyborze hetmana.

Rada odbywała się za dawnym, wojskowym zwyczajem. Zwoływana była poprzez bicie w bębny albo strzelając z armat. Wojsko ustawiało się na majdanie w wielkie półkole, odpowiednio do miejsca. Na środku stawiano chorągwie i inne państwowe symbole-klejnoty. Wychodził hetman ze starszyzną trzymając wszystkie insygnia władzy w ręku. Hetman i starszyzna w momencie wyjścia byli bez czapek na znak szacunku dla wojska.

Radzie przewodniczył hetman, a kiedy nie było hetmana to zastępował go jeden ze starszyzny, który był pośrednikiem między starszyzną a Radą. On chodząc po półkolu wyjaśniał wszystkie sprawy, odpowiadał na pytania i pytał, jakie poglądy w tym temacie ma wojsko. Czasami sporne sprawy omawiano w ścisłym gronie starszyzny, która ostatecznie podejmowała decyzje. Zawsze wygrywała większość. Swoją zgodę rada obwieszczała okrzykami i wyrzucaniem czapek w górę, czasami strzelano z armat. Jeżeli była równowaga w głosach, to często dochodziło do ostrych bójek, nawet z użyciem szabel.

Generalna Rada straciła swoje znaczenie pod koniec XVII wieku, kiedy to decydujące słowo miała kozacka starszyzna. W miejsce Generalnej Rady powstała **Rada Starszyzny**, do której należała generalna starszyzna, pułkownicy i otamani mniejszych wojskowych struktur. Taka rada zbierała się przeważnie na Bożę Narodzenie albo na święto Epifanii (wodochryszcza, Jordan) i na Wielkanoc. Miała

ona charakter parlamentu. Tutaj podejmowano wszystkie decyzje odnoszące się do polityki wewnętrznej i zagranicznej państwa. Tam decydowano o organizacji administracji, sądownictwa, polityki podatkowej, o wojsku, o wojennych wyprawach i o wszystkich sprawach odnoszących się do życia i funkcjonowania państwa.

ks. mgr Roman Malinowski

Opracowanie w oparciu o *kozackie latopisy*

P. s.

Ciąg dalszy nastąpi